

doncs, no pot passar a Espanya'l mateix que ha passat a Rússia?...

Cal treballar, cal organitzar i cal preparar-se per al moment en que esclatin els odis i's barallin les ambicions amb la Llibertat; els corcs amb la saba nova.

L'Assamblea ha sigut un toc de sometent; un crit d'alerta, dirigit als republicans de Catalunya, per a dirlos que no visquin desenganyats, que pensin en els seus ideals amb la mateixa fè amb que hi pensaven en aquells temps de revolta del segle passat; que ara és el temps arribat i que convé que'l poble, desenganyat dels que'l governen, tingui confiança en nosaltres, que encare no hem governat mai.

Ben incapacitat és el govern actual; incapacitats són tots els governs que pugin amb l'actual règim. Doncs demostrem que nosaltres, en el seu lloc, donaríem altres solucions als problemes nacionals. Som un partit que aspira a governar i tenim d'acostar-nos al poder per si un dia'l poble, cansat, fa frontollar el règim i ens encarrega a nosaltres de governar-lo. Per çò cal una preparació, una exposició de solucions que arribin a l'ànima del poble, per a que quan amb la seva actitud precipiti la lenta evolució de les coses, vegi en nosaltres una esperança i una garantia de la pau i benestar de la nació.

* * *

Comença l'Assamblea

El dissabte, dia 23, a les deu i mitja de la nit, en Mulet, president de la Joventut de Lleida, organitzadora de l'Assamblea, dona per oberta la sessió primera, fent-li costat en Pereña, en Piñol i demés membres de la directiva de Lleida.

El local plé; havent de restar alguns assambleistes drets.

En Mulet, diu que ocupa la presidència interina i invita als assambleistes a nomenar la definitiva, essent designats presidents els senyors Domingo, Layret, Bartardas i Mulet; vicepresidents, els senyors Isern, Riu Vendrell, Inglés i Palet i Barba; i secretaris, els senyors Sabater, Nogués, Pl i Suñer i Treserras.

La mesa definitiva passa a ocupar son lloc en mig de grans aplaudiments.

El senyor Layret és acollit amb una ovació de simpatia. Desenrotlla llur ponència, quals conclusions assenyalen un contingut doctrinal al programa que deuen defensar les forces republicanes de Catalunya.

Fueteja, amb paraules fortes, als partits turnants de la política espanyola, que no's distingeixen ni en llurs principis ni en mètodes de governar, i diu que l'Assamblea no ha de tenir per objecte fer un programa més, puix l'ideal de les grans reformes ha estat ex-

posat mil voltes i fins els programes vells són aquí cosa moderna; per çò accepta com a bò, el programa federal de 1874.

Però no n'hi ha prou d'això — afegeix — i com que aspirem a governar, s'han d'estudiar tots aquells problemes no resoltos encare a Espanya, i presentar solucions per a tots ells.

Bar La Bohemia

d'en

Esteve Julià

Refrescos : Pastes : Begudes

Vermouth a 15 céntims

Classes immillorables

Establiment predilecte de la joventut i els sportmans

17 . CARRER DE LA PALMA : 17

L'orador anal·litza la causa de la llibertat, per la qual combaten les nacions aliades, i els compromisos internacionals contrets per Espanya, deduint que per dignitat hem de posar-nos al costat dels aliats.

Afirma que ara és el moment de resoldre'l problema nacional de Catalunya, fent efectiva sa plena autonomia.

L'Estat espanyol deuria nacionalitzar les fonts de riquesa, mines, aigües, transports, etc., a l'igual que les demés nacions avançades; més, fa por pensar hi davant la mala administració de que és objecte.

El senyor Layret, en parrafades d'una oratoria magestuosa i contundent, fa l'elogi de la Justícia i de la Fraternitat humanes, essent molt aplaudit.

S'ocupa després del problema agrícola, de acord amb els principis socialistes, dient que les terres deuen donar tot lo que poden, arribant, si's fa precís, a l'expropiació, per a evitar que restin ermes.

Diu que l'ensenyament nacional és també una vergonya per a Espanya i que deu secularitzar-se la societat, vigoritzant la consciència espanyola.

Anal·litza les lleis de tributació i acaba afirmant que res podem esperar de l'actual règim, retreient les paraules de Goethe: «No's mereixen la llibertat i la vida, només aquells que saben guanyar-la».

El públic, dret, victorejà a l'orador.

* * *

El senyor Pereña, llegeix son treball sobre la constitució orgànica del partit republicà català, que ha sigut molt elogiat, aprovant-se tot seguit ses conclusions i alguna de les esmenes que no afecten a l'esperit de l'obra.

A les dues de la nit s'aixeca la primera sessió, en mig de l'entusiasme delirant que ha promogut el parlament del senyor Layret.

Segona sessió

El diumenge, a dos quarts d'onze del matí, comença la segona sessió de l'Assamblea republicana.

Presideix en Marcellí Domingo, quatre concejals de Terrasa i en Isidre Rius, diputat provincial per Vilafranca.

El conceller de l'ajuntament de Lleida, senyor Piñol, en representació del ponent don Humbert Torres, que no va poder assistir a l'Assamblea per trobar-se malalt, dona compte i defensa la ponència d'aquest, sobre «La Mancomunitat : Govern i Parlament de Catalunya». El treball del senyor Torres, està condensat en l'afirmació de que correspon especialment a l'opinió democràtica de Catalunya representar en llur integritat tota aspiració del nostre poble que tingui per objecte dotar-lo de un instrument adequat de govern

S'aprova la ponència del senyor Torres, admetent una esmena.

A continuació, don Josep Mestres, defensa la seva ponència sobre les «Orientacions de l'ensenyament a Catalunya», i declara que totes les esmenes presentades, a excepció d'una, coincideixen, en termes generals.

Les conclusions tenen per fi augmentar el nombre d'escoles i millorar llurs condicions i que la llengua catalana, ademés d'un instrument d'ensenyament, siga estudiada de manera preferent. Advoca perquè s'implanti l'ensenyament laic.

Aquesta ponència dona lloc a una llarga discussió, amb motiu de l'adició presentada pels delegats del nostre «Foment Republicà Català» en Valentí Turu i del nostre setmanari, en Joan Lletget, adició que és vivament defensada pel primer. L'esmena diu així:

«Els que sotscriuen, tenen l'honor de presentar a l'aprovació d'aquesta Assamblea una adició a la conclusió primera de don Josep Mestres, en el sentit de que aquella digui que l'ensenyament neutre se declari obligatori en els Centres Republicans i que l'Assamblea recomani que això sigui complet per tots els republicans, abtenint-se de portar llurs fills a escoles religioses.»

S'aixeca'l nostre company per a defensar-la dient que l'objecte principal d'aquesta esmena és per a reprimir certs abusos, a fi de que no passi amb això de l'ensenyança, el mateix que amb la llengua catalana a molts homes de la Lliga, puix molts prediquen que volen la llengua catalana oficial, a Catalunya i en la intimitat parlen el castellà i fins eduquen llurs fills en aquesta llengua; el mateix que significats republicans, molts d'ells amb càrrecs populars, que malgrat predicar en prò de l'escola neutra, porten llurs fills als convents religiosos.

Prengueren part en la discussió, els senyors Mestres, Piñol, Sabater, Pallejà, Estivill i altres, quals noms sentim no recordar, coincidint tots ells amb l'esmena, i a l'ensem lliurant-se debat sobre la compatibilitat i incompatibilitat del catolicisme amb la República, puix alguns dels oradors entenen que és un cas de consciència i que per lo tant, deuria respectar-se i deixar a tots els republicans en plena llibertat. Replica el nostre company que la religió és innata en l'home, perquè també és innata la seva ignorancia. A mida que l'home va instruint-se, va caminant amb més desinvoltura, necessitant menys cada dia aquestes crosses i acabarà per poder-se passar sense elles, quan l'instrucció siga un fet.

El senyor Layret, que ocupava una cadira d'entre'ls assambleistes, demana la paraula, declarant se d'acord amb el fons ab l'adició presentada i fent pública declaració a tots els assambleistes que ell creu incompatible la República amb el catolicisme, proposant solament el canvi de la paraula *desautoritzar* per *recomanar*.